Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.

Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 South Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

TO—YEAR XXXIII. | Cena lista je $6.00 | Entered as second-class matter January 16, 1908, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | CHICAGO, ILL., PONDELJEK, 21. APRILA (APRIL 21), 1941 | Subscription $6.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 78

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Angleške in grške čete se umaknile na drugo bojno črto

Vojaški krogi priznali resnost situacije. Čez 50,000 nemških vojakov ubitih in ranjenih v naskokih na angleške in grške pozicije. Italijanska vojaška posadka v Abesiniji v pasti. Fašistične motorne čete zasedle dalmatinsko obrežje in ga proglasile za italijansko posest. Angleži bombardirali Berlin in industrijska središča. Pomorska blokada raztegnjena na Jugoslavijo

Atene, Grčija, 21. apr.—Angleške čete so se umaknile s fronte pri gori Olimp in formirale novo krajšo bojno črto po srditih bojih z Nemci, v katerih so nemški utrpeli velike izgube. Angleške kolone na zapadni strani so se tudi umaknile. Angleški vojaški krogi priznavajo, da je situacija resna.

Grško vrhovno poveljstvo je izdalo uradni komunike, v katerem pravi, "da sovražnik ni zmagal, ker predrl naše bojne črte, temveč je bil prisiljen po načrtu. Nemci so skušali prodreti na ozemlje pri Kalabaku, a so bili vrženi nazaj z velikimi izgubami. Nemci so izgubili mase vojakov v bitke."

Nemški letalci so metali bombe na Pirej, grško luko pri Atenah, na Elevsis in Megaro, ki so porušile več poslopij in ubile mnogo civilistov. V letalski bitki z Angleži so Nemci izgubili deset bombnikov.

Berlin, 21. apr.—Tu poročajo, da so nemške kolone pognale nazaj Angleže z utrjenih pozicij v Tesalijo, južno od mesta Larissa. Angleži skušajo priti v Volos in Khalkis, grški luki. Nemci bombardirajo Trikkalo, vojaško križišče v Tesaliji.

Atene, 19. apr. — Skrajšana, a konsolidirana angleško-grška bojna črta, stoji trdno kljub silnim naskokom nemških padalnih čet, pravi tu objavljeno naznanilo. Ta črta se razteza preko Macedonije od gore Olimp na vzhodu, preko doline ob reki Aliakomon in dalje proti zapadu do Grevene.

Uradno poročilo pravi, da nemške izgube že znašajo čez 10,000 ubitih in ranjenih vojakov. V naskokih na pozicije grške in angleškega vojaštva podpirajo nemško pehoto tanki in letala. Larissa, mesto v Tesaliji, ki je utrpelo veliko škodo v potresu v zadnjem februarju, je zdaj kup razvalin. Kar ni uničil potres, so zdaj razdejale bombe nemških letalcev. Ti so včeraj vrgli na tisoče bomb na to mesto.

Kairo, Egipt, 19. apr. — Ljute bitke divjajo na frontah v Severni Afriki med angleškimi, italijanskimi in nemškimi četami. V teh so udeležena bojna letala in angleške bojne ladje, ki bombardirajo nemške in italijanske vojaške koncentracije v Libiji.

Oborožena sila osišča je utrpela velike izgube v naskokih na Tobruk, trdnjavo v Libiji, ki je oddaljena 80 milj od egiptske meje. Srdite bitke se nadaljujejo pri Sollunu, egiptskem mestu, katerega so nemške in italijanske čete zasedle.

Na fronti v Abesiniji so avstralske in angleške čete obkolile italijansko vojaško posadko pri Dessyeju, kateri zdaj preti uničenje. Italijanski general Graziosi je bil ujet potem, ko ga vojaki pustili na bojišču. Sodela ga je krogla in Italijani so mislili, da ga je ubila. Težko ranjenega generala so Angleži odpeljali v bolnišnico v Addis Abebo.

Berlin, 19 apr. — Zadnji ostanki jugoslovanske armade so včeraj odložili orožje in jugoslovanski odpor, ki je trajal dvanajst dni, je bil s tem zlomljen. Poveljnik nemške oborožene sile, ki je invadirala Jugoslavijo, je feldmaršal Sigmund List. On je takoj v prvih dneh odrezal Jugoslovane od grške in angleške oborožene sile z okupacijo Skoplja, mesta v južni Srbiji, kamor je njegova armada udrla iz Bolgarije.

Vrhovno poveljstvo poroča, da so Nemci ujeli 17,000 grških in angleških vojakov na grških frontah. Te se raztezajo od Larrise in gore Olimp proti zapadu do Trikkala in Janine. Poročilo dostavlja, da so Nemci zaplenili tudi 25 težkih topov in 12 angleških oklopnih avtomobilov. Drugo poročilo pravi, da se Hitler nahaja v glavnem stanu poveljstva nemške armade na Balkanu.

Rim, 19. apr. — Italijanske motorne divizije so včeraj okupirale dalmatinsko obrežje in ga proglasile za svoj plen. Divizije, ki so prodirale s severa in juga, so se strnile pri Dubrovniku.

Zagreb, 19. apr. — Poveljstvo nove hrvaške armade je odredilo, da se morajo vsi moški v starosti 21 do 25 let, ki so služili v jugoslovanskih motornih kolonah, takoj vrniti v zagrebške vojaške barake in taborišča. Nemčija je včeraj imenovala poslanika, da jo zastopa v "novi in neodvisni hrvaški državi."

London, 19. apr. — Vlada je zapretila, da bodo angleški letalci bombardirali Rim, če bodo Nemci napadli z bombami Atene in Kairo. Letalci bodo pazili, da bombe ne bodo padale na Vatikan.

Angleži so včeraj izvršili masni letalski napad na Berlin in se s tem maščevali nad Nemci, ki so bombardirali London. V napadu na Berlin so Angleži metali težke bombe, ki so porušile več poslopij in zanetile mnogo požarov.

Drugi roji angleških letal so istočasno metali bombe na Rotterdam, Holandska, kjer so velika skladišča olja in gasolina, na Kolin in industrijska središča v severozapadnem delu Nemčije.

Anglija je sinoči proglasila Jugoslavijo za ozemlje pod okupacijo sovražnika, ki je kot tako podvrženo pomorski blokadi.

Grški premier izvršil samomor

Kralj postal predsednik vlade

Atene, Grčija, 19. apr. — Premier Alexander Korizis si je včeraj končal življenje. Star je bil 56 let in na vladnem krmilu je bil samo 80 dni. Za premierja je bil imenovan dne 29. januarja, ko je general John Metaxas, njegov intimni prijatelj, umrl po treh tednih bolezni.

Kralj Jurij se je proglasil za predsednika vlade, za podpredsednika pa je imenoval Alexandra Sakellariouja.

Kralj je po formiranju vlade naslovil poslanico grškemu ljudstvu po radiu, naj stoje trdno za vojaškimi četami, ki se junaško bore proti sovražniku. Pohvalil je tudi angleške čete, ki se bore na strani grške armade.

Pobijanje civilistov v Belgradu

Srbi se junaško borili proti Nemcem

Neki črnogorski kraj, 19. apr. — (Zakasnelo poročilo) — Bombe, katere so vrgli nemški letalci v masnih napadih na Belgrad, so ubile najmanj 10,000 civilnih prebivalcev. Druga mesta, ki so bila tarča bombardiranja iz zraka, so kup razvalin. Na stotine trupel moških, žensk in otrok leži med podrtinami svojih domov.

Civilisti so bili posvarjeni po svoji vladi, naj ne poplavijo cest v divjem begu, ker bi to oviralo militaristične operacije kakor jih je oviral beg francoskih prebivalcev, ko je Hitlerjeva vojna mašina invadirala Francijo. Ostanejo naj na pragu svojih hiš in poginejo, če bo to potrebno. To se je zgodilo in bombe so jih pobile.

Ljudje se niso umaknili iz bombardiranih mest. Storili so, kar jim je bilo zapovedano, toda jugoslovanske čete se niso mogle upirati nacijski vojni mašini. Takoj ob začetku nemškega napada so bile komunikacijske zveze med jugoslovanskimi armadami pretrgane. Ena vojaška divizija ni niti vedela, kaj dela druga v njeni bližini.

Vojaki so se kot posamezniki junaško borili proti Nemcem in jim prizadjali težke izgube. Samo v enem dnevu so razbili dvesto nemških tankov. Potem, ko so Nemci zabili zagozde v deželo, je postalo bojevanje brezupno. Temu so sledile dezertacije hrvaških vojakov iz armade na severu.

Od začetka je bilo očitno, da Jugoslovani, oboroženi s starimi puškami in topovi, katere so vlačili voli, se ne bodo mogli upirati Hitlerjevim motornim divizijam in odbijati masnih napadov iz zraka. Vojne operacije so se izpremenile v masaker. Vojaški voditelji so odkrili tudi petokolonske aktivnosti v armadi, toda izdajalce so takoj postavili ob zid in jih ustrelili.

Jugoslavija se bo borila naprej

Izjava poslanika Konštantina Fotiča

Washington, D. C., 19. apr. — "Jugoslovansko ljudstvo se bo borilo naprej proti osišču, čeprav so bile jugoslovanske čete poražene," je izjavil Konštantin Fotič, jugoslovanski poslanik v Washingtonu, po konferenci z državnim podtajnikom Wellesem.

"Zadnja dva tedna," je dejal Fotič, "sta bila le prva faza jugoslovanske udeležbe v skupnem boju demokracij za ohranitev načel civilizacije. Jugoslovanski kralj, vlada in ljudstvo bodo vztrajali v borbi proti Nemčiji in Italiji."

Fotič je povedal reporterjem, da bo Jugoslavija nudila takojšnjo pomoč Veliki Britaniji in njenim zaveznicam. Izročila jim bo vse parnike, katerih tonaža znaša okrog 120,000 ton in se zdaj nahajajo v pristaniščih zapadne hemisfere. Poslanik je dejal, da parniki, ki se nahajajo v lukah Združenih držav, Centralne in Južne Amerike, spadajo pod njegovo jurisdikcijo.

ODSEK ODOBRIL NAČRT GLEDE OMEJITVE STAVK

Stavke v obrambnih industrijah bodo morda prepovedane

VLADA IŠČE VIRE NOVIH DOHODKOV

Washington, D. C., 19. apr. — Zakonski načrt, prepovedujoč stavke in izpore v obrambnih industrijah, dokler niso preizkušana vsa posredovalna sredstva v takozvani "ohlajevalni dobi", je bil soglasno odobren po članih zborničnega odseka za militaristične zadeve. Ta je prva represivna akcija, odobrena po članih tega odseka.

Avtor načrta je kongresnik Carol Vinson, demokrat iz Georgije in načelnik omenjenega odseka. On je napovedal, da bo načrt sprejet v nižji zbornici in morda tudi v senatu. Ta proglaša stavke in izpore v obrambnih industrijah za nepostavne. Vsi nastali spori med delavci in delodajalci morajo biti predloženi v izravnavo članom spravnega odbora federalnega delavskega departmenta. Ako ti ne morejo poravnati kontroverze, tedaj morajo poseči v konflikt člani nedavno ustanovljenega federalnega posredovalnega odbora in tem se da dvajset dni časa za izravnavo. Po tej dobi, če se vsi napori izjalovijo, delavci lahko zastavkajo.

Načrt določa tudi kazen za delavce in delodajalce. Ta je plačitev tisoč dolarjev in enoletni zapor. Delodajalec lahko odslovi vsakega delavca, če ugotovi, da je komunist, fašist, bundovec ali pa član katere koli prevratne grupe. V slučaju, da federalni posredovalci odbor dožene, da je bil delavec odslovljen brez vzroka, ga mora delodajalec ponovno uposliti.

Federalni zakladnik Morgenthau je naznanil, da so se demokratski in republikanski voditelji v kongresu in administracija zedinili glede naložitve novih davkov v vsoti $3,500,000,000. Ta mora priti v federalno blagajno v prihodnjem letu. Zakladnik je povedal poročevalcem, da je Roosevelt na konferenci s kongresnimi voditelji odobril davčni program.

Program določa porast davkov za 33⅓%. Uradniki so namignili, da je to šele začetek. Vlada bo morala iskati nadaljnje vire dohodkov za financiranje oboroževanja in pomoč Veliki Britaniji, ki predvideva potrošnjo skoro $40,000,000,000. Možnost je, da bodo odrejeni davki na mezde in plače, ki bodo znašali pet do deset odstotkov. Ta davek bo odračunan tedensko ali mesečno na sličen način kot se sedaj plačuje davek za socialno zaščito. Dohodninski davki bodo ponovno zvišani, da vlada dobi denar za financiranje oboroževanja.

Paragvajska vlada zatrla revolto

Asuncion, Paragvaj, 19. apr. — Vlada predsednika Moriniga je zatrla revolto opozicije v kali z aretacijo voditeljev. Vsi so pristaši bivšega predsednika Rafaela Franca, ki se nahaja v izgnanstvu v Urugvaju. Revolta je bila zatrta s pomočjo vojaštva.

Krvavi izgredi v Indiji; pet ubitih

Ahmedabab, Indija, 19. apr. — Pet oseb je bilo ubitih in čez 60 ranjenih v novih izgredih med Hinduti in muslimani. V akcijo so bile poslane vojaške čete, da preprečijo obnovo izgredov.

Domače vesti

Iz Minnesote

Eveleth, Minn.—Pred kratkim je tukaj umrla Katarina Fric, stara 60 let in rojena v Predgradu pri Starem Trgu v Beli Krajini. Njeno dekliško ime je bilo Staudohar. V Ameriki je bila 40 let in tu zapušča moža in štiri hčere, v Chicagu pa dva brata.

Nov grob v Coloradu

Crested Butte, Colo.—Zadnje dni je tu umrla Magdalena Škof, roj. Šalinger in doma iz Vivodine na meji Bele Krajine. V Ameriki je bila 43 let in tu zapušča moža Johna Škofa, ki je doma iz Boldraža pri Metliki v Beli Krajini, dva sinova in dve hčeri, dalje dva sinova v Pueblu, Colo., in petega v Kansas Cityju. Bila je članica SNPJ in KSKJ.

Milwauške novice

Milwaukee. — Družina John Bučar je pred dnevi izgubila šestletnega sinčka Johnnyja. — Poroke: Blaž M. Cesar in Olga Gross, Frank Repenšek in Louise Benedik, George Haugen in Louise Vrabec, Stanley Andraski in Mary Lavrič, Albin H. Brulc in Karolina Mazza ter Ernest Belter in Elsie Blažič.

Nov grob v Michiganu

Calumet, Mich. — Dne 6. t. m. v sosednjem Ahmeeku umrl rojak Jos. Kestner, star 34 let in rojen v Ameriki. Umrl je naglo in zapušča starše, ženo, hčerko in tri omožene sestre.

Clevelandske vesti

Cleveland. — V clevelandski naselbini se je zadnji teden ustanovila slovenska ženska podružnica ameriškega Rdečega križa in takoj je pristopilo 16 članic. — Maksi Bobnar, star 14 mesecev, se je 16. t. m. zadušil na otroškem stolu, na katerem ga je mati pustila samega v kuhinji. Otrok je spodrsnil s stola in obvisel ob mizici na stolu. Ko se je mati vrnila, je našla otroka mrtvega. Zapušča starše. — Dne 16. aprila je v mestni bolnišnici umrl Louis Zupančič, star 70 let in rojen v Stavči vas ((kjer koli je že to). Tu zapušča brata. — Dne 15. t. m. je v bolnišnici umrla Rose Zalokar, roj. Mertič, stara 56 let in doma iz Mačkovca pri Žužemberku na Dolenjskem. V Ameriki je bila 37 let in tu zapušča moža, dva sinova in štiri vnuke. Bila je članica društva 137 SNPJ. — V Mogadoru, O., je te dni umrl Anton Koščak, star 59 let in doma iz Gornjih Otav pri Begunjah nad Cerknico. V Ameriki je živel 39 let, o njegovih sorodnikih ni pa nič znanega. — V sosednjem Lorainu je pred dnevi umrl Frank Zorc, po domače Trbežnik, star 74 let in rojen v Radohovi vasi od Št. Vida pri Zatični. V Ameriki je bil 42 let in tam zapušča sina, v Clevelandu pa tri hčere. Bil je član društva 17 SNPJ.

Iz Californije

Los Angeles, Calif. — Dne 11. aprila je tukaj umrl Frank Pavlović, star 60 let in doma iz Dovja na Gorenjskem. V Ameriki je bil 35 let in tu zapušča sina in štiri hčere. Umrl je v bolnišnici za naduho. Bil je član društva 124 SSPZ.

Obiski

Chicago. — John Knaus, slovenski farmar iz Traunika, Mich., in Jože Menton z ženo vred iz Detroita, Mich., so 18. t. m. obiskali gl. urad SNPJ in uredništvo Prosvete. — Dalje so nas obiskali sledeči zastopniki jednot in zvez, ki so prišli v Chicago na konferenco za jugoslovansko pomožno akcijo: Anton Zbašnik z Elyja, Minn., Janko N. Rogelj in Frank Pucelj iz Clevelanda, O., Joseph Zalar, Fr. Gospodarič in Josephine Erjavec iz Jolieta, John Ermenc in Anton Ganoni iz Milwaukeeja ter Leo Jurjevec, Mike Popović, Viljem Rus in Mary Tomažin iz Chicaga.

Jugoslovanski pomožni odbor

Sedem slovenskih podpornih organizacij, ki štejejo skupaj 147,235 članov, je ustanovilo slovensko sekcijo Jugoslovanskega pomožnega odbora za pomoč bednim v stari domovini. Kvota prispevkov bo določena za vsako naselbino

Na predlog Ameriške bratske zveze se je zadnjo soboto, dne 19. aprila, sešlo v konferenčni sobi gl. urada SNPJ v Chicagu 14 zastopnikov sedmih slovenskih podpornih organizacij, od vsake po dva, večinoma gl. odbornikov, da polože temelj skupni in enotni pomožni akciji za našo staro domovino, prizadeto od vojne.

Povabljenih je bilo devet organizacij in odzvalo se jih je sedem s sledečimi zastopniki: Ameriška bratska zveza, Janko N. Rogelj in Anton Zbašnik; Jugoslovanska podporna zveza Sloga, John Ermenc in Anton E. Ganoni; Kranjsko-slovenska katoliška jednota, Jos. Zalar in Frank Gospodarič; Slovenska narodna podporna jednota, Vincent Cainkar in Ivan Molek; Slovenska svobodomiselna podporna zveza, Viljem Rus in Frank Pucelj; Slovanska zapadna zveza, Leo Jurjevec in Mike Popovič ter Slovenska ženska zveza, Josephine Erjavec in Mary Tomažin.

Družba sv. Družine iz Jolieta se ni odzvala, Slovenska dobrodelna zveza v Clevelandu je pa pismeno sporočila, da se pridruži in sprejme vse sklepe s pogojem, če bo pomožna akcija slonela na jugoslovanskem edinstvu.

Ugotovljeno je bilo, da navzoči zastopniki predstavljajo 147,235 Slovencev, ki so člani omenjenih organizacij.

Br. Rogelj je odprl konferenco in br. Zalar je bil soglasno izvoljen za predsedatelja. Zapisnik je vodil br. Peter Bernik iz gl. urada SNPJ na podlagi soglasnega sklepa.

Zaključeno je bilo, da slovenske organizacije vodijo in kontrolirajo pomožno akcijo pod svojim centralnim odborom, v katerem ima vsaka pridružena organizacija po enega člana, ker pa ameriška vlada in ameriški Rdeči križ priznavata v tem slučaju le Jugoslavijo kot enoto in ne njenih ločenih narodnosti, se bo naš odbor uradno imenoval Jugoslovanski pomožni odbor. Če prideta zraven enaka odbora Srbov in Hrvatov, tedaj bo naš odbor posloval kot slovenska sekcija skupnega Jugoslovanskega odbora.

Br. Rogelj je bil izvoljen za zastopnika našega odbora na sestanku, ki ga je sklicala HBZ za 26. aprila v Pittsburghu.

Soglasno je bila sprejeta izjava, ki bo objavljena v nekaj dneh in katera pove, zakaj so se zastopniki sešli in kaj je njihov namen, in katera pozove rojake po vsej Ameriki, naj prispevajo v pomožni sklad, obenem pa poziva naš tisk, naj da moralno pomoč Jugoslaviji in borbi za demokracijo. Dalje je bilo sprejeto, da se zastopniki brzojavno zahvalijo predsedniku Rooseveltu za simpatije in pomoč, ki jo je naklonil Jugoslaviji.

Dalje je bilo zaključeno, da se določijo kvote denarnih prispevkov za vsako naselbino in lokalni odbori pridruženih organizacij in pod kontrolo centralnega odbora bodo skrbeli, da se kvote dosežejo. Glasila vseh pridruženih organizacij bodo obenem glasila Jugoslovanskega odbora, ki ima skrbeti za najširšo publiciteto.

Sledeči so bili izvoljeni v Jugoslovanski pomožni odbor (slovenska sekcija): Janko N. Rogelj, John Ermenc, Jos. Zalar, Vincent Cainkar, Viljem Rus, Leo Jurjevec in Josephine Erjavec.—Odbor dobi po enega člana več od vsake nadaljnje organizacije, ki se pridruži.

Odbor se je med seboj organiziral takole: Vincent Cainkar, predsednik, Josephine Erjavec, podpredsednica, Josip Zalar, tajnik, Leo Jurjevec, blagajnik, Janko N. Rogelj, direktor publicitete, Viljem Rus, predsednik nadzorstva, ostali člani pa so nadzorniki.

Zapisnik konference bo objavljen v glasilih čim prej mogoče.

Konferenca je potekla v najboljšem bratskem in prijateljskem razpoloženju.

INTERNATIONAL HARVESTER CO. ZVIŠALA MEZDE

Unija CIO vidi v zvišanju prvo zmago

GLASOVANJE O OKLICU STAVKE

Chicago, 19. apr. — International Harvester Co. je včeraj naznanila zvišanje plače za pet centov na uro v vseh svojih tovarnah v Chicagu in drugih mestih, v katerih je uposlenih okrog 42,000 delavcev. Zvišanje velja od 14. aprila naprej.

Naznanilo vsebuje tudi izjavo, da so tudi delavci, ki prejemajo plačo od kosa, dobili zvišanje pet centov na uro. Ta povišek je dodan zaslužku, ki ga dobe od akordnega dela. Dosedanja minimalna plača je bila 55 centov do 62 in pol centa na uro, zdaj pa je 60 centov in 67 in pol centa na uro. Uradniki tovarn te kompanije, v katerih je unija Farm Equipment Workers CIO priznana, se bodo pogajali z voditelji te unije. Slednja zahteva zvišanje plače za deset centov na uro.

Gerald Fielde, tajnik-blagajnik unije CIO, je izjavil, da bo njegova organizacija še nadalje vodila borbo za zvišanje plače za deset centov na uro. On je dalje rekel, da je sedanje zvišanje prva zmaga unije kot rezultat stavke, ki je bila nedavno končana s posredovanjem federalnih uradnikov.

Detroit, Mich., 19. apr. — Unija združenih avtnih delavcev, včlanjena v Kongresu industrijskih organizacij, je odredila glasovanje glede oklica stavke med delavci v 61 tovarnah korporacije General Motors. To je storila z namenom, da izvojujejo svoje zahteve glede zvišanja plače na splošno, unijsko delavnico in revizijo pogodbe.

Glasovanje mora biti zaključeno do 25. aprila med člani 45 krajevnih unij, ki so priznane kot predstavnice delavcev pri kolektivnih pogajanjih v tovarnah korporacije General Motors v Ameriki in Kanadi. V teh je uposlenih okrog 240,000 delavcev.

R. J. Thomas, predsednik avtne unije, in Walter Reuther, direktor departmenta UAWC-CIO pri General Motors, sta izjavila, da obrambni program ne bo prizadet, če bo stavka oklicana. Ta korporacija ima za $700,000,000 naročil od federalne vlade za letalske motorje, tovorne avte, strojnice in bombnike. Možno je, da bo federalni posredovalni odbor posegel v konflikt med unijo in korporacijo in ga izravnal na miren način.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cicero $7.50 per year, foreign countries $9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom
PROSVETA
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju na primer (April 30, 1941), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Kaj si pletejo Jugoslovaki?

Vsi slovenski listi in večina hrvaških v Ameriki je sprejela vest o Hitlerjevi "neodvisni hrvaški državi" z ogorčenjem. Vtis, ki ga je vest naredila na ameriške Slovence, je, da so bili naši rojaki v starem kraju sramotno izdani in enostavno prepuščeni Nemcem in Italijanom zaradi akcije hrvaških fašistov. Ta sodba bo pravilna.

Veseli nas pa, da ogromna večina ameriških Hrvatov—vsaj po prvih znamenjih—deli z nami to sodbo. Njihovo zgražanje nad Pavelićem, hrvaškim Quislingom, je veliko bolj temperamentno kot je naše. In končno je ožji odbor Hrvatske bratske zajednice v uradnem proglasu krepko poudaril načelo edinstva Srbov, Hrvatov in Slovencev ter tople simpatije do Jugoslavije; proglas poziva člane zadejnice, naj povsod naglašajo to edinstvo in simpatije.

Prepričani smo, da tako misli tudi ogromna večina Hrvatov v starem kraju, toda danes mora večina molčati. Dokler bodo tam Hitlerjeve čete, dokler bodo tam Hitlerjevi bombniki in tanki, bodo morali pošteni Hrvatje molčati — in toliko časa bo tudi eksistirala Pavelićeva "neodvisna država", sloneča na Hitlerjevih bajonetih, tankih in bombnikih.

Mi smo pa tudi trdno prepričani, da bodo demokratične sile enkrat strle Hitlerjeve bajonete, tanke in bombnike — in kam pojdejo Kvizlingi, ko ne bo več okovane Hitlerjeve pesti, da bi jih ščitila? Kaj pojde takrat norveški Quisling, francoski Petain, slovaški Tuka in hrvaški Pavelić?

Včasi smo se smejali ameriškim časnikarjem, ki so Jugoslovane v svoji nevednosti nazivali "Jugoslovake" — nikdar pa nismo niti sanjali, da se bo ta naziv tako imenitno prilegel hrvaškim Pavelićem. Oni so zdaj v resnici Jugoslovaki!

Ameriško javno mnenje

Javno mnenje ali ljudska sodba je močan faktor v Združenih državah, ki ga upošteva tako oblast kakor razne organizirane grupe, katere pritiskajo s svojim vplivom na oblast.

Marsikdo bi mislil, da v današnjem vrtincu propagande, katera ropoče po Ameriki kakor ni še nikdar odkar se je rodila ta republika, je trezna ljudska sodba nemogoča. To pa ni res. Kljub udarcem direktne in indirektne propagande, katero vodi Hitlerjeva peta kolona, se večina ameriškega ljudstva ne da premotiti. Ta večina se pravilno informuje o svetovni situaciji in vodi pravilne račune o njej.

Kako to vemo? Iz popularnih glasovanj, ki so danes stalno na dnevnem redu pod vodstvom Gallup Polla in drugih ustanov. Pred leti ni bilo tako lahko dognati, kaj večina Američanov misli in hoče, ampak v zadnjih petih letih se je na primer sistem Gallup Polla tako izpopolnil, da je možno v enem tednu izvedeti sodbo večine o tej ali oni zadevi.

Vzemimo zadevo vojne. Ljudsko mnenje je z veliko večino odobrilo program obrambe na vsej črti vzlic besni opoziciji organiziranih skupin, dočim še vedno nasprotuje napovedi vojne v razmerju 80 proti 20. To razmerje je pa relativno in lahko se zaobrne čez noč. Dokaz temu je dvoje glasovanj, ki sta ju izvedla neodvisno Gallup Poll in magazin Fortune. V obeh primerih se je približno 65% glasovalcev (62% pri Gallup Pollu in 68% pri Fortunu) izreklo, da Amerika ne sme trpeti Hitlerjeve zmage in mora dati Angliji vso pomoč, čeprav s tem riskira vojno.

Vsakdo lahko vidi, da je riziko faktične vojne vsak dan večji in prva večja Hitlerjeva zmaga v tem letu bo radikalno izpremenila ameriško javno mnenje, tako da bo večina Američanov sama zahtevala, naj se Amerika pridruži Angliji prej kot ostane sama.

To je samo analiza položaja; ni nobeno divje prerokovanje. Že lani smo v Prosveti zapisali, da Amerika je bila v vojni od onega dneva, ko je Hitler zapihal krvavo burjo. Takrat je Hitler napovedal vojno tudi Ameriki. Če večina Američanov še ne ve tega — bo že izvedela. Večina se mora odločiti za eno od dvojega: ali hoče braniti to, kar ima, ali pa hoče mir, kakršnega ji bodo diktirali diktatorji iz Evrope. Tretje poti ni — in vse drugo zdaj ne šteje nič.

Glasovi iz naselbin

Vsakega nekaj

West Middlesex, Pa.—Zadnjič sem omenil, "če so lepi dnevi o veliki noči, dobra letina že tedaj napoči." Prvo se je že uresničilo, ker imeli smo lepe dneve ves teden pred veliko nočjo, kakšna bo letina za farmarje, bomo pa v jeseni povedali. Veliko noč smo prekoračili brez vsake nesreče.

Na velikonočno nedeljo sem se nahajal v Sharonu v Slovenskem domu. Najprvo sem se udeležil seje društva 262 SNPJ, potem pa v spodnje prostore, kjer sem se pohladil z dobro kapljico prav od zida—vse brezplačno. Joe Garm se je vrtil med nami s pirhom in se kratkočasil s sekanjem. Tudi jaz sem se pripravil k sekanju, toda ni šlo, ker mi je roka postala kriva. Včasih sem bil dober sekač.

Kot omenjeno, sem bil na društveni seji. Tam smo ukrenili vse najbolje za proslavo 25-letnice našega društva, ki bo v soboto zvečer, 10. maja. Voditeljica mladinskega krožka je poslala pismo s programom, katerega bo izvajal mladinski krožek 21 SNPJ. Kolikor mi je znano, bodo nastopili s sledečimi točkami:

1) Dekle, zakaj s'tak žalostno, 2) Ptičica na tuje gre, 3) "Spopiš dance", 4) Ko ptičica sem pevala, 5) Ne bom se možila, 6) Akrobatski ples, 7) Havajski vijolin, 8) Ima dekle v Tirolih, 9) Moj očka ima konjička dva, 10) Duet—Mlakar-Novak, 11) Duet—Mili-Robič, 12) Bratci veseli vsi.

Program bo otvoril naš Frank Kramar. Razume se, da bodo pred in po pevskem programu govori. Glavni govornik bo gl. podpredsednik SNPJ Andrej Vidrich, ki bo sedaj prvič med nami, če se ne motim. Torej program bo primeren in bo lahko vsakemu žal, ki nas ta dan ne obišče.

Zadnjič sem vabil vse od blizu in daleč. Upam, da bodo upoštevali moje vabilo. Fradelnovih iz Latroba že dolgo ni bilo pri nas. Upam, da nas sedaj obiščejo, pa tudi Anton in mrs. Petrovčič iz Carnegieja, mrs. Mikulič iz Struthersa, Žukovi, Bonažičevi, Peršinovi in Ježevi iz Warrena, pa tudi Jerman mogoče pride iz Akrona, ker enkrat je že namignil, da bo obiskal našo deželo. Mogoče nas obišče še Theresa Dušak iz Oglesbyja. Kajpak, iz Girarda in Youngstowna tudi gotovo ne bo brez nič. Nihče naj se ne izgovarja: Ja, bi prišel, a je dež padal. Vedite, ako pri vas dež pada, je pri nas lep dan—vsaj takrat bo. Torej na svidenje na naši proslavi 10. maja.

Anton Valentinčič, 262.

Uredniška pripomba: — Vaša stvar bo priobčena, toda mora čakati na čas za ureditev.

To in ono iz metropole

Cleveland.—Velikonočni prazniki so za nami. Vreme smo imeli lepo in gorko, ampak ljudje se še od daleč niso toliko pripravljali na te praznike kot so se na zadnje božične praznike. Ni bilo tistega življenja kot na primer 14 in več dni pred božičem, ko so ljudje marljivo nakupovali "prezente". Tega sedaj ni bilo opaziti. Vzrok je menda tudi v tem, ker so ljudje preveč zaposleni in delajo tudi ob večerih "overtime", in sicer tako, da še nimajo časa, da bi denar zapravili.

Tudi okoli cerkev nisem opazil tistega vrvenja kot prejšnja leta—vsaj jaz ga nisem videl, kder sem se vozil na velikonočno nedeljo. Gotovo pa so bile cerkvene kolekte bogate, in to je, kar šteje—copaki!

Tudi naši in drugi gostilničarji se zadnje čase pritožujejo nad slabim biznisom. Pravijo, da je veliko slabše zanje kot prej v slabših časih. Prej ko še ni bilo take furije z vojnimi pripravami, niso ljudje ob večerih delali nadčas; najbolj važno za gostilničarje pa je to, da so bili ljudje vsaj ob sobotah doma. In tako so šli lahko ob večerih in v soboto v gostilno, da so malo popili, malo več denarja zapravili, a sedaj pa večinoma nimajo časa za to.

Kar se tiče gostilniške obrti ob nedeljah, je tukaj v Clevelandu in menda tudi večinoma drugod strogo prepovedano točenje žganja in močnejšega piva. V tem so zadnje čase še posebno strogi, ker poleg domačih hodijo okrog tudi državni agentje. Marsikoga so že zalotili in mu prvikrat zaprli gostilno za mesec dni; ako ga zalote drugič ali tretjič, mu pa enostavno vzamejo gostilniško dovoljenje. Ljudje pa najraje pijejo močne pijače in imajo največ časa ob nedelah, ko pijače ne morejo dobiti. In tako se gostilničarji pritožujejo nad slabim biznisom.

Sezonske priredbe po dvoranah bodo sedaj kmalu prenehale. Ena izmed najbolje obiskanih in uspešnih priredb v tej sezoni je bil koncert soc. zbora Zarje 6. aprila, na katerem je bila uprizorjena tudi opereta "Povodni mož". To vam je bila priredba in na splošno polna užitka in zadovoljnosti.

Sedaj imamo Slovenci tudi druge skrbi, ko vidimo, kaj se godi z našo staro domovino. Skrbi nas, kaj bo z njo in z našimi ljudmi tamkaj. Skoraj vsakdo ima tam svojce in se boji zanje, kaj se bo z njimi zgodilo, posebno pa s starimi, onemoglimi in bolnimi. Radi tega bi bilo prav, da opustimo naše stare malenkostne prepire in skušamo pomagati našim rojakom v starem kraju. Upam, da se boste v tem vsi strinjali z menoj. Upoštevali bomo samo odbor, ki bo izbran izmed naših podpornih organizacij, to je sestavljen iz oseb obojega spola, ki imajo za seboj čist rekord. Ja, poštenjake hočemo imeti v tem odboru, ki jim narod zaupa.

Obenem zaupajmo tudi ameriški vladi—ne pa ameriškemu kapitalizmu, ki še vedno peha narod v propast z neusmiljenim izkoriščanjem. Obenem tudi apeliramo na vlado, da prevzame tovarne za narodno obrambo in jih obratuje v korist ljudi in dežele.

Zdaj, ko bodo priredbe v dvoranah končane, se pričnejo pa izleti in pikniki v prosto naravo. V Clevelandu in okolici pridejo najbolj v poštev izletniški prostori SNPJ. Pretežna večina naših članov in tudi drugih ljudi najraje obiskuje te prostore, ki so že prilično urejeni in bodo še bolj izpopolnjeni in privlačni, tako da bodo imeli ljudje vsestransko postrežbo.

Naj omenim tudi naše zadružno podjetje, Slovensko zadružno zvezo, ki ima tri velike in lepo urejene trgovine. V teh trgovinah se je pred veliko nočjo vršila tridnevna razprodaja. Ob tej priliki je bilo prodanih nič manj kot 1700 funtov zadružnih želodcev in nekoliko manj domačih suhih mesenih klobas. Rečem, da so bili želodci, kot tudi klobase, tako okusni, da bi jih jedel še na smrt bolan človek. Precejšnja količina je bila poslana tudi v zunanje naselbine, posebno v Girard in tudi v Illinois.

Kdor izmed rojakov po Ameriki želi poskusiti naše zadružne želodce, domače klobase ali tudi druge vrste suhega mesa, naj se obrne na našo zadrugo in bo dobro postrežen. Naslov glavne trgovine je: 667 E. 152 st., Cleveland. (Glavni poslovodja je Louis Ižanc.) Lahko pa se zanesljivo obrnete tudi na spodaj podpisanega (14306 Sylvia ave.).

Anton Jankovich, zastopnik.

Prva zmaga delavstva pri Fordu

Detroit. — Rad bi bil že prej poročal o prvi stavki v veliki Fordovi tovarni River Rouge, toda sem bil na stavkovni straži 8-10 ur dnevno in sem bil zelo utrujen od tistega gosjega korakanja. Mislil sem tudi, da bo kdo drugi poročal o tej stavki in sem torej odlašal. Sedaj ko je prva bitka končana s kapitulacijo tega mogočnega industrijskega kralja in bo vzelo do 10 dni predno se bodo vsi Fordovi delavci vrnili na delo, bom malo bolj natančno opisal ta boj Fordovih sužnjev za njih pravice.

Stavka je bila oficielno oklicana 2. aprila ob 12:15 po polnoči. Sporadične stavke v nekaterih departmentih so bile v teku že 1. aprila. Ker pa je v Ameriki 1. april dan potegavščin (April fool), je menda tudi Ford mislil, da je to samo — "April fool." In ker je že neštetokrat izjavil, da se ne bo nikdar uklonil uniji, je izbruhnil na površje z vso silo srd Fordovih delavcev, ki so zatirani že desetletja, in so se stavkovnemu klicu avtne unije CIO odzvali skoraj 100%.

Takoj po oklicu stavke so šli delavci, ki delajo na nočnem šihtu, od departmenta do departmenta in naznanjali, da je stavka oklicana in naj prenehajo z delom. Beseda "štrajk!" je šla kot vihar po zaprašeni Fordovi tovarni in prekričala ropotanje strojev, delavci pa so se trumoma usipali iz nje kot čebelni roj iz panja. V treh urah je bila tovarna prazna. V nji je ostalo le par tisoč Fordovih "goril", ki so bili najeti samo zato, da bi delavcem razbijali glave. In ta posel so tudi dobro vršili. V dokaz je okrog 200 stavkarjev z razbitimi glavami, polomljenimi rokami in nogami in drugimi ranami.

V sredo zjutraj, 2. aprila, so bili vsi vhodi tovarne zaprti. Ogromna tovarna, ki zavzema 1200 akrov zemlje in je mučilnica 82,000 Fordovih sužnjev, je bila obkoljena s tisoči in tisoči stavkarjev in njih avtomobili. Avtobusi, ki so vozili delavce na delo, so morali eno miljo od tovarne obrniti nazaj. Stavkovne vrste so se večale, prihajali so avti, ki niso mogli ne naprej ne nazaj. Sem in tam je hotel kak zvest Fordov delavec smukniti skozi vrste stavkarjev, toda je kmalu dognal, da ni zdravo riskirati kože za Forda in se je odstranil rad ali nerad.

Praske med stavkarji in Fordovimi pretepači so se vršile ves dan v sredo in v manjši meri tudi v četrtek. Najhujši boji so bili pri glavnem vhodu. Tam so bili stavkarji parkrat tepeni, ko so se Fordovi pretepači vsuli iz tovarne v veliki premoči in oboroženi s količki, nožmi, železnimi cevmi, gumijavkami in morda tudi s strelnim orožjem. Ko je governer uvidel, da se bodo praske nadaljevale in da bo še več prelivanja krvi, se je odločil in poslal državno policijo z nalogo, da pazi, da bo mir in red. Državna policija je svoj posel dobro opravljala, vsaj v zadovoljstvo stavkarjev.

Kompanija je governerju obljubila, da ne bo skušala obnoviti obrata v času pogajanj. Ako bi se stavka nadaljevala, bi skoraj gotovo izbruhnili nemiri, ker je kompanija izposlovala sodnijsko prepoved na distriktnem federalnem sodišču. Ta prepoved se je glasila, da stavkarji ne smejo na noben način ovirati tistih delavcev, ki se hočejo vrniti na delo. Tu je spet dokaz, naj bo "novi" ali stari "deal", sodišča so še zmeraj na strani velike mošnje.

Delavci se bodo morali naučiti tudi, da bodo znali pravilno rabiti svoje glasovnice, ne pa samo korakati na stavkovni straži. Delavec, ki je organiziran samo v uniji, ne pa politično, je podoben vojaku na fronti s puško brez nabojev. Občinske volitve v Detroitu 7. aprila so pokazale, da delavci ne znajo voliti, ker z malo izjemo so bili izvoljeni vsi delavski sovražniki.

"Stavko pri Ford Motor Co. so provocirali komunisti," so kričavo razbobnali širom Amerike kapitalistični časopisi. Tako so pohlevni Fordovi delavci kar čez noč postali—"komunaciji", "petokolonci", "sabotažarji" in ne vem kaj še. Da bo bolj držalo, so kričali, da stavkarji ovirajo obrambno delo, čeprav bi moral vedeti vsak pameten človek, da Ford sam najbolj ovira in zavlačuje to delo.

Ampak ta časopisna gonja proti stavkarjem ni bila dovolj. Fordu je priskočila na pomoč tudi stavkolomska Ameriška delavska federacija s Homerjem Martinom na čelu. Vsi ti delavski fakirji od Greena do najmanjšega uradnika ADF so se združili s sovražniki delavcev CIO, jih blatili in oblivali z gnojnico, ki je bolj smrdela kot pa ona v kapitalističnem tisku.

Šest mesecev so organizatorji UAW neumorno delali noč in dan, da so organizirali Fordove delavce. Ko je bilo to delo že skoraj dovršeno, so se pojavili fakirji ADF, smuknili skozi zadnja vrata in sklenili s Ford Motor Co. dogovor, po katerem naj bi bili oni predstavniki Fordovih delavcev, čeprav so bili generali brez vojakov, ker ADF nima članov v tej Fordovi tovarni—mislim, da bodo to potrdile tudi volitve.

V Fordovo kraljestvo se počasi vrača mir in kmalu bodo nastopili normalni časi. Fordovim delavcem priporočam, da oddajo svoje glasove avtni uniji UAW-CIO pri tovarniških volitvah, ki se bodo vršile v kratkem. Ameriška delavska federacija je slaba delavska organizacija, ker ne mara organizirati neorganiziranih delavcev, pač pa hoče disorganizirati še tiste, ki so že organizirani. O tem je nešteto dokazov. Eden teh dokazov vam je lahko še dobro v spominu, to je zadnja stavka pri International Harvester Co. v Chicagu in Richmondu, Ind., kjer je bila ADF pripravljena zvezati se tudi s hudičem, da zlomi stavko unije FEUA (CIO). Čikaški rojaki vam bodo lahko to potrdili.

Fordovi delavci so zastavkali za svoje pravice, ki so jim zajamčene po državnih zakonih, toda jih kompanija ignorira, in radi šikaniranja unijskih delavcev. Sedanja stavka je izbruhnila, ker je kompanija odslovila osem unijskih zastopnikov in ker se ni hotela pogajati s predstavniki unije. Torej je bedasto zvračati krivdo na—"rdečkarje".

Joe Korsic, 121.

Rudarji pred bolnišnico v Harlanu, Ky. v katero so bila prinešena trupla štirih rudarjev, članov unije UMWA, katere so kompanijski pobojniki ustrelili pred premogovnikom v Crumies Creeku. V napadu je bilo ranjenih več rudarjev.

SLOVENSKA NARODNA PODPORNA JEDNOTA

izdaja svoje publikacije in je posebno list Prosveta za koristi, ter potrebe agitacije svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nikakor pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitatorični dopisi in naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev naj se ne pošiljajo listu Prosveta.

Zobje potrebujejo kruha

Zobna gniloba nastaja na površini zob, kjer žvečenje in zobna ščetka ne odstranjuje pravočasno škodljivih bakterij. Iz tega sledi, da je že žvečenje, posebno pa žvečenje grobe hrane, ki se drgne ob zobe, dober pripomoček proti zobni gnilobi.

To je eden izmed glavnih razlogov, ki priporočajo iz vseh sestavin žitnega zrna izvirajoči kruh, kajti groba otrobna primes v takem kruhu snaži zobe dosti bolje nego navadni kruh. Čim trši, čim bolj suh in čim manj lepljiv kruh, tem bolje je to s stališča zobne higiene.

Samo žvečenje in čiščenje zob s ščetko pravzaprav ne moreta odstraniti povzročiteljev zobne gnilobe, saj je na zobeh dovolj mest, kot so vmesnih prostorov med zobmi in brazd na žvečilnih ploskvah, do katerih zobna ščetka sploh ne pride pri žvečenju ne sežeta. Iz tega pa ne sledi, da je čiščenje zob brez pomena, saj se gniloba ustavi tudi na dostopnih delih zob. Po drugi strani so ljudje, ki si zob nikoli ne čistijo, a jih vendarle zdrave. Vzrok je v tem, da za nastanek zobne gnilobe ni potrebna samo bakterijska obloga, temveč tudi neka pripravljenost telesa, ko nagnjenje do te bolezni. Tega drugega pogoja gnilobe svobodno živeče živali n. pr. ne poznajo, prav tako tudi ne večina primitivnih ljudstev, večih človeških plemen. Pač pa so civilizirana ljudstva v čedalje večji meri, zlasti v zadnjih desetletjih, podvržena temu činitelju. Civilizirano človeštvo izgublja po vsej priliki tudi to imunost zoper zobno gnilobo. Kako bi prišli spet do te imunosti?

Mnogo je razlogov, ki govore za to, da je pačna prehrana glavni krivec za zobno gnilobo kulturnih ljudstev. Zdi se, kakor da nekje v naši hrani nekih snovi, ki bi jih potrebovali za zdravi razvoj zobovja. Te snovi so v prvi vrsti tiste, iz katerih kosti in zobje sploh sestoje, n. pr. apno in fosforne soli, lahko so pa tudi kakšni vitamini ali hormoni. Opazovanja kažejo, da izgube primitivna ljudstva, kakšni Eskimi in otočani Južnega morja zdravje in njih zob, čim se privadijo hrane belokožcev. V drugi strani pa se jim to zdravje povrne v naslednjem pokolenju, če jih je mogoče prisiliti, da se vrnejo k svoji prvotni hrani. Soli, kot so apnenci in rudninske soli, ki jih žitno zrno vsebuje v velikih količinah, nedostajejo skoraj popolnoma finejšim vrstam moke, ki jih ljudje navadi uporabljajo. Baš najdragocenejši del žitnega zrna, otrobe, dajemo prašičem, sami pa se ga branimo.

Ta nesmisel hočejo danes v mnogih delih sveta čim bolj omejiti z uvajanjem krušne moke, ki je sestavljena iz vseh delov žitnega zrna. Ta moka je tem bolj koristna, ker so zobje s takim kruhom prisiljeni opravljati več drobilnega dela, a iz izkušnje vemo, da trpi vsak organ, ki ga v zadostni meri ne uporabljamo. Mestni pisarniški človek uganja vsakovrstne sporte, da bi njegove mišice ne trpele od nedelavnosti, toda če mu predložiš žilav kos mesa ali celo žemljo, bo to ogorčeno zavrnil. Naše otroke nimo s kašami, s pretlačeno špinačo in s pogačo, pri tem pa ne pomislimo, da potrebujejo tudi mladi zobje žvečilnega delovanja, da bi se moral človek baš v mladosti privaditi žvečenja.

Borba proti hripi

Včeraj si še korakal zdrav in vesel skozi ski dan, delo je šlo kakor namazano — ti je nenadno zelo neugodno. Zebe te, toda va je vroča, oči te pečejo in preko hrbta ti vsak trenutek srh. Boriš se proti temu razloženju, skušaš se ga otresti, pri tem ti pa pečejo zobje. Čutiš, da bi bilo najbolje, legel v posteljo. Ne traja dolgo, da spoznaš hno hripo, ki se te je lotila in po tem spoznanju ti ne ostaja drugo, nego da se pričneš temu zdraviti, preden se preveč ne razvije.

Bolnik zleze v posteljo in se zavije v odeje nosa in še čez. Pri tem pa ne gre samo za steljno toploto, temveč za notranje ogrevanje, naj izsili potenje. Pri tem 'notranjem' zdravnju ima vsak svoj način. Ta prisega na alkohol, posebno pa na vroče alkoholne pijače, kot iz belega vina, vrele vode, citrone in sladkorja. Toda kozarec vroče limonade ali vročega povega čaja ti pomaga isto tako do znoja. Kdor hoče biti še posebno temeljit, vzame temu tableto aspirina, se zavije v kopalni plašč in si pripravi poleg postelje sveže perilo. Ponoči se zbudimo vsi mokri od potu, sih odpravimo bolezen tako že po nekoliko urah. Ponoči se zbudimo vsi mokri od potu, odrgnemo, oblečemo novo perilo in zaspimo lje. Zjutraj ni hripe nikjer več. Če pa ti zaleže, tedaj moramo proceduro, ki naj pomaga znoj, ponoviti takoj naslednji dan. S hripo ne smemo šaliti. Če se spravimo takoj nanjo tudi z največjo lahkoto premagamo.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 21. aprila 1921)

Domače vesti. Slovenec od Škofje Loke (ime je zamolčano) je pobegnil iz jetnišnice v Clarksburgu, W. Va.

Delavske vesti. V jeklarski industriji Amerike je nastal velik nepokoj.

Inozemstvo. Atlanta zahteva milijarde od Nemčije.

Sovjetska Rusija. Ameriška vlada je prve letih odprla poštno zvezo z Rusijo.

Novice z starega kraja

Slovenije

EDAR ČANKARJEVE ŽBE ZA LETO 1941

tos je izdala CD zaradi iz-ih razmer, v katerih živimo, samo koledar, o katerem no reči, da je še kar dobro en. Poleg leposlovnih se-kov najdemo v njem tudi ej gradiva, ki bo služilo de-em v vsakdanjem življenju nkaj moramo šteti pred-Odločbe vrhovnega sodišča lovnem pravu, ki jih je prav no zbral s. dr. Avg. Reis-nadalje je objavljenih ne-prav primernih vzgojnih kov Milice Stupanove, jas-a je, da se v mnogih član-odražajo, oziroma komenti-tudi sodobni dogodki.

ed leposlovnih prispevkov mo zlasti opozoriti na spo-Toneta Mačka "Po ljubljan-hotelih"; pisec nam je že v kem Koledarju opisal nekaj lnih dogodkov iz svojega enja, letos nam je pa v eno-nem, a jedrnem jeziku podal zanimiv prerez predvojnih lov, življenja njihovih go-gospodarjev, predvsem pa iskega "osebja". Želimo, da Tone Maček čim prej obo-našo memoarno književnost ojimi spomini; taki spomini vca bodo nekaj svojevrstne-— Prav tako zanimivo je to-pisan članek dr. Reismana sprehodu z Ivanom Cankar-, ki nam v njem odkrije ne-novih črt našega največjega telja. — "Listje" Karla Gro-ka na svojevrstni način ob-ava problem "Hlapca Jerne-čeprav je črtica napisana močnim Cankarjevim vpli-se vendar kaj prijetno be-— Vladimir Kapus nam v ku "Zima v planinah" zelo rno in zanimivo opisuje živ-je divjih koz; takih orisov rave bi si želeli prihodnjič — Pesem imamo letos samo Ivana Potrča "Sinoči me e je vprašalo." — Tudi pre-(Čapek in Ilja Ilf) so po-no zbrani.

dobnim dogodkom je posve-"Politični koledar" (s slika-z Anglije); prav aktualen je tojevskega nazor o bodoči iko-ruski pogodbi, oris rchillove osebnosti, ki ga je al Nemec (seveda pred se-o vojno), in pa Churchillov ek o Trockem.

oledar krasi precej lepih izmed domačih umetnikov je prispeval nekaj Lju. Rav-ar. Več bolgarskih slik, ki zvršćene pod skupnim na-om "Bolgarske umetnosti"; bi si želeli, da bi bilo pod o navedeno tudi slikarjevo Ne zdi se nam pa primer-da so za mašilo objavljene e, ki smo jih imeli priložnost ti že v prvih koledarjih.

—T.

na stran Ljubljalne

akor jo za lansko leto poda-ljubljanska policijska uprava, ela Ljubljana ne pokaže niti vec črne, vsaj kar zadeva tež-zločine, če upoštevamo, da tu za veliko mesto, ki je po statistiki štelo lani 87,780 bivalcev. Zabeleženi so trije ori in samo en detomor. Tež-telesnih poškodb je bilo pri-jenih 31, razbojništev 6, iz-vanj 12, utaj 81, prevar 156, istev 12 in 2 zlobna požiga. ko je število tatvin: 1869 jih bilo izvršenih, od teh izslede-869. Skupno je bilo izslede-626 tatov in 136 tatic. Od vin, vlomov in prevar napra-na škoda je znašala vsega sku-3,635,000 din, od tega je bilo zaslugi policije povrnjenih 2 jona 574.000 din. Raznih krškov, manjših in večjih, ki je pade oko postave, se v le-dni veliko nabere in jih je bilo 5744, med temi 415 pri-ov kaljenja nočnega miru in m v zvezi 387 aretacij. Zara-ajne prostitucije je bilo pri-h 281 žensk. Število samo-ov lani je v primerjavi s ilanskim letom padlo skoraj polovico zabeleženih je 30 moških, 6 žensk), poskusov omora pa 40 (19 moških, 21 nsk). Smrtnih nesreč se je pri-lo 42 (37 moških, 5 žensk), gih nezgod, večinoma pro-ih, pa 192.

Število rojstev v Prekmurju stalno pada

Prekmurje, ki je pred dobrimi desetimi leti še izkazovalo velik prirastek prebivalstva, je začelo izumirati. Leta 1938 je znašal prirastek soboškega okraja le 1.2 (l. 1921 pa še 7.5) in v lendavskem 5.1 (1924 največji slovenski prirastek 14.6). Vzroki tega izumiranja so nerešeni socialni problemi in ne toliko moralni, kakor bočejo to nekateri dokazati. Kajti v pokrajini, kjer ima 72% vseh kmetovalcev (12,281) manj kot 5 ha zemlje, je družina razbita. Vsako leto mora iti tisoče mladih žen in mož v svet iskat kruha in garat za dolgove in davke in kar šele od tega preostane, je za lepšo bodočnost. Odtod omejevanje rojstev, ki pri evangeličanih, kjer so bile že prej redke družine z več kot tremi potomci, ni tako opasno, kakor pri katoličanih, kjer je padec od 10 na 3—5 potomcev že zelo viden.

Lansko leto je bilo v evangeličanski župniji, ki ima nad 500 duš, 52 rojstev, 58 rojstnih slučajev in 23 porok. 13 oseb je umrlo v bolnišnici ter so iz drugih far. Tako pride na soboško župnijo samo 47 mrtvecev in prirastek je le 7 duš. Med tem ko je pa bilo v katoliški župniji, ki ima 6200 duš, 156 rojstev, 158 smrtnih slučajev in 51 porok (3 pari iz drugih far). Ali število rojstev in smrti se zmanjša, če odštejemo 9 rojstev v bolnišnici—ostane 147 rojstev (19 nezakonskih—od teh 12 ciganov)—in 68 smrtnih slučajev. Tako znaša naravni prirastek 57 duš. Te suhoparne številke so dejstva, ki ilustrirajo težek socialni problem Turopolja, na račun katerega je župnija izkazovala stalen prirastek. Mnogi bogatejši, ki bi zmogli prehranjevati več, so ostali pri starem—le eden ali dva otroka.

Obilna hrana ni dobra

Od prehrane je odvisna v veliki meri tudi umrljivost. Izkušnje iz svetovne vojne in prvih povojnih let, ko je bilo ogromno število ljudi sestradanih, nam pričajo, da je v tem času zelo narasla umrljivost na jetiki. Naj si igrajo pri tem tudi slaba stanovanja in pomanjkljiva higiena veliko vlogo, je vseeno značilno, da je v revnih hribovitih krajih umrljivost radi tuberkuloze mnogo večja, kakor v proletarskih okrajih velemest, kjer imajo vsaj kolikortoliko urejeno prehrano. Omeniti je treba, da je suh človek sploh bolj dovzeten, da oboli na tuberkulozi.

Toda ne samo jetika, tudi druga obolenja poznamo, ki nastopijo vsled nezadostne prehrane, med temi oslabelost in povesenje želodca, stanje, ki otežkoča prebavo hrane ter izsesavanje redilnih snovi, ki so v njej in vodi k nadaljnjemu slabljenju ter novim motnjam prebavnih organov in zaprtju, v gotovih slučajih se narede celo želodčni tvori.

Kakor se čudno sliši, pa je le res, da ogroža življenja bolj kot pomanjkljiva prehrana preveč dobre jedi in pijače. Pri debelušnih ljudeh trpita posebno srce in ledvice. Srce je v tem slučaju prisiljeno, da mnogo močneje dela, ko pošilja kri v vse dele človeškega telesa ter je razumljivo, da ne vzdrži dolgo časa take preobremenitve; takozvano "zalito srce" ne nastane vsled tolšče, temveč vsled preobteženosti. Krvni pritisk je zvišan. Poapnenje žil se opaža v večji meri pri debelih ljudeh. Pa tudi sladkorna bolezen je že več ali manj posledica predobre hrane.

Krčne žile, otečenje kolena, posebno pri ženskah, je pri debelih ljudeh kaj pogosto. Tudi ploske in skrivljene noge, ki nastanejo, ker morajo nositi preveliko težo, so posledica debelosti. Dasi ti pojavi niso življenjsko nevarni, so pač zelo neprijetni.

Kakor količina hrane, tako ima tudi redilnost hrane vpliv na zdravje. Ljudje, ki so znani kot izraziti mesojedci, trpijo na protinu in podobnih boleznih; preobilica ogljikovih hidratov (sladkor) povzroči tolščo; to vidimo zlasti pri nekaterih poklicih, recimo pri pekih in pivovarjih itd.

Čezmerno uživanje mesa in tolšče človeka debeli in ima za posledico protin, sladkorno bolezen, zaprtje in drugo.

Edino rastlinska hrana ne prinaša neugodja, če poskrbimo za dovoljno količino beljakovin. Da pomeni uživanje enostransko prirejene hrane, posebno radi nevarnosti pomanjkanja vitaminov, veliko nevarnost za zdravje, je znano; zato je mešana hrana najboljši zdravnik, ki odpove le, kadar je prosta izbira hrane omejena ali pa se gotove hrane sploh ne dobi.

Da bi imelo prekomerno uživanje tekočin vpliv na življenjsko starost, ni znano; za enkrat vsaj še nimamo znanstvenih dognanj. Prekomerno uživanje alkohola ne ostane brez posledic. Pač pa ima za človeško telo pomanjkanje vode lahko težke posledice.

In h koncu še to: prekomerna uporaba začimb in soli lahko povzroči želodčni katar in sili k proizvajanju prevelike količine želodčne kisline, kar je največkrat vzrok, da se napravi v želodcu rana.

Ljubiteljem telefona

Neki švicarski časopis je objavil naslednja pravila na naslov tistih, ki uporabljajo telefon:

Vsakdo, ki kliče, naj takoj pove svoje ime, da bo vedel tisti, ki si ga poklical, s kom govori.

Ne razburjaj se, če kdo pomotoma zvoni na tvoj telefon. Spomni se, da tudi sam včasih napraviš tako napako.

Oprosti se, če slučajno dobiš napačno številko.

Preden koga pokličeš, dobro premisli, kaj imaš govoriti. Ni prijetno, da se šele pozneje spomniš, kaj boš dejal. Večno zasedeni telefon gre vsem na živce.

Na telefonu bodi vedno prijazen in dostojen. Posebno ko govoriš z osebjem telefonske centrale. Ne pozabi, da je njihov posel zelo težak.

Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino!

Kupna moč denarja

Ko so v 17. veku nastala velika trgovska mesta ob obali Atlantskega oceana, med njimi zlasti Amsterdam, v tedanji republiki Holandski, se je začela razvijati trgovina v Evropi. Blago, ki se je uvažalo v Evropo iz prekomorskih dežel v Holandijo, se je prevažalo največ s severa na jug, v Italijo. Na drugi strani pa se je pošiljalo blago iz Italije na Holandsko. Vse blago pa se je takrat plačevalo v zlatu, kar pa je bilo zelo nerodno in tudi tvegano za trgovca, ki se je z zlatom napotil iz Italije na Holandsko ali za holandskega trgovca, ki je šel obratno pot.

Bankovec in zlato kritje

Kmalu so našli bankirji izhod iz zadrege. Italijanski trgovec, ki je šel v Amsterdam, je pred odhodom položil recimo 100 zlatih dukatov pri svojem bankirju, ki se je s posebno priznanico zavezal, da bo njegov inozemski poslovni tovariš izplačal italijanskemu trgovcu, čim pride v Amsterdam, tistih 100 zlatih dukatov, s katerimi bo potem italijanski trgovec lahko nakupil blago v Holandiji. Med Amsterdamom in Italijo niso več prevažali zlata, ampak taka papirnata potrdila, bankovce italijanskih in holandskih bankirjev.

Bankovec je v bistvu bankirjeva priznanica, s katero izjavlja, da je prejel na čuvanje toliko in toliko zlata in da ga bo zopet izplačal onemu, kateri mu bo tako novčanico predložil in zahteval, da se mu zamenja za zlato. Zlato je bilo kritje za izdano papirnato priznanico ali bankovec.

Pri tem pa so bankirji opazili, da preteče mnogo časa, predno pride taka papirnata priznanica nazaj k bankirju, da jo vnovči za zlato. Taka papirnata priznanica je namesto zlata šla iz rok v roke, od kupca do prodajalca, ki jo je zopet dal tretji osebi itd. Priznanica je začela krožiti.

Priznanica — bankovec

Ko so se bankirji prepričali, da velikokrat pretečejo leta, predno pride kdo s tako papirnati priznanico ali novčanico in hoče zlato, so začeli izdajati priznanice v večjem obsegu, ki niso bile krite z zlatom, zanašajoč se na to, da itak ne bodo vsi imetniki takih priznanic naenkrat navalili in zahtevali njih vnovčenje. Take priznanice so bankirji izdajali trgovcem kot posojilo v zlatu, za katero je trgovec plačal večkrat visoke obresti, bankir, ki je priznanico izstavil, je pa imel edini izdatek za papir in tisk. Ta način izdajanja priznanic, glasečih se na zlato pokritje, je zadovoljeval svet vse dotlej, dokler ni začel bankir izdajati take bankovce brez pokritja, na debelo. Čim se je zvedelo, da bankir ne more zamenjati priznanic, ki so mu bile predložene v vnovčenje, za zlato, je bil polom tu in ljudje so zgubili vero v njegove priznanice ozir. bankovce.

Z izkustvom pa se je ugotovilo na primer, da se od 5 izdanih bankovcev vrne samo po eden, dočim ostali ostanejo po blagajnah in krožijo kot gotov denar na tržišču. Zato je bankir, ako je imel en zlatnik, izdal 5 priznanic, vsako v vrednosti enega zlatnika. — Pokritje je znašalo tedaj samo eno petino ali 20 odstotkov. Nevarnost, da bi prišel bankir v zadrego, ako je prišel ta ali oni zamenjat papir za zlato, je bila zelo majhna.

Bankovci so torej nastali iz prvotnih priznanic, ki so jih izdajali bankirji. Na teh bankovcih je bilo tiskano, da se prinositelju na blagajni banke, ki jih je izdala, na željo zamenjajo za zlato. — Kdor je hotel imeti zlato namesto bankovca, ga je pač dobil.

Tako je bilo vedno v mirnih časih. Čim pa so začele kakšne revolucije ali vojne, tedaj so ljudje navalili na banke in zahtevali od njih, da jim izplačijo zlato za predložene bankovce. Banka, ki je imela recimo samo eno petino bankovcev pokritih z zlatom, je prišla v zadrego. Sedaj se je vmešala država. Ta je najprej dopovedovala državljanom zlepa, da ni treba zamenjavati bankovcev za zlato, ker so itak istotoliko vredni, kot zlato. Ako pa se ljudje niso dali pomiriti, je enostavno prepovedala zamenjavanje novčanic za zlato.

Papirnat denar

Na ta način se je od bankovca z zlatim pokritjem prišlo do papirnatega denarja. Zlato preneha biti plačilno sredstvo. Njega nadomesti papirnati denar z državnim in bančnim žigom, na katerem je napisano, da se zamenja po želji za odgovarjajoči znesek papirnatega denarja, ki se glasi na manjši znesek ali pa za kovinasti drobiž.

V Nemčiji je po vojni sploh zmanjkalo zlata v narodni banki, pa se je kljub temu naprej kupovalo in prodajalo za papirnati denar. Zlato kritje bankovca pa prav za prav zgubi svoj pomen v tistem trenutku, čim država proglasi, da se bankovca ne more več zamenjati za zlato, ampak samo še za drugo vrsto zakonitih plačilnih sredstev. Za slehernega postane na ta način vseeno, ali je tak bankovec krit do 50 odstotkov, ali pa tudi samo do 20 ali celo le do enega odstotka v zlatu.

Kupna moč papirnatega denarja

Edino, kar človeka sedaj še zanima, je kupna moč papirnatega bankovca, vrednost bankovca proti blagu. Sedaj ne odvisi moja usoda več od razmerja bankovca proti zlatu, ampak od razmerja bankovca proti blagu, ki ga hočem kupiti na trgu.

Skušnja je pokazala, da postoje na tržišču posebni zakoni za tak čisto papirnat denar. Ti zakoni odrejajo kupno moč tega denarja. Razvili so se iz vrhovnega zakona blagovnega gospodarstva, iz zakona o ponudbi in potrošnji. Ako je na tržišču več čevljev, kot pa jih je ljudem treba, tedaj jim cena pada. Ako je potreba za nakup čevljev večja količina bankovcev, kot poprej enkrat, potem to znači, da pada kupna moč bankovcev.

Za čisto papirnati bankovec velja zakon količine in kakovosti. — Njegova kupna moč je odvisna od njegovega razmerja do blaga. Ako je danes v prometu bankovcev za deset milijard dolarjev, blaga (n. pr. ene vrste) pa deset milijonov vagonov, potem bo stal vsak vagon blaga en milijon dolarjev. Čez mesec dni se natiska in pusti v promet še novih deset milijard dolarjev—bankovcev, ne da bi se istočasno povečala količina blaga, ki ga ostane še vedno deset milijonov vagonov. Sedaj ima vsak kupec za gotovo količino robe v rokah po dva bankovca, namesto enega, kakor ga je imel poprej. To spremenjeno razmerje med količino bankovcev in blaga mora nujno priti do izraza v porastu cen. — Vagon bo odslej stal ne več en, ampak dva milijona dolarjev.

Imamo strokovnjake, teoretičarje in praktičarje, ki ne razumejo, da je papirnati denar samo po imenu bankovec. — Zato se kregajo okrog pokritja v zlatu, govore o "inflaciji", t. j. o poplavi papirnatega denarja in o preveč denarja v prometu itd. Ti pojmi pripadajo prošlosti, času, ko je bil bankovec pokrit z zlatom in se je zanj na željo dobilo zlato. V sistemu čistega papirnatega bankovca je "pokritje" v zlatu, ki leži v tresorih banke, čisto brez vpliva na kupno moč bankovca. Tu se ne ve več, kje začenja ali kje neha inflacija. V tem slučaju vpliva samo količina bankovcev, ki so v prometu in količina blaga, ki je za te novčanice na razpolago. — Kadar je moteno sorazmerje med količino papirnatega novca in količino blaga, tedaj se to izraža v skoku ali padanju cen blagu.

("Radničke Novine".)

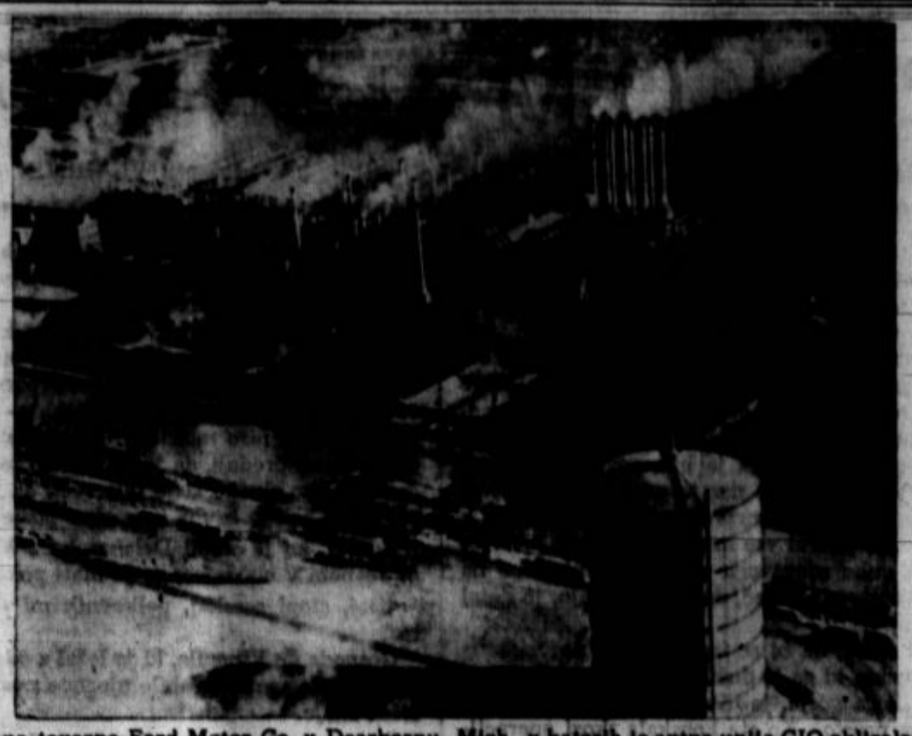

Pogled na tovarne Ford Motor Co. v Dearbornu, Mich., v katerih je avtna unija CIO oklicala stavko.

Slika kaže čikaške policaje v navalu na stavkarje, člane unije Farm Equipment Workers, zbrane pred tovarno International Harvester Co.

Amerika ne more rešiti Anglije

Tako je izjavil letalec Lindbergh

Chicago, 19. apr. — Polkovnik Charles A. Lindbergh, ki je preletel Atlantik pred štirinajstimi leti in postal slaven, je v svojem govoru na shodu apeliral na Američane, naj bodo enotni in se pridružijo kampanji, da se ta dežela ne zaplete v vojno. Shod je aranžiral odbor America First.

Lindbergh je povedal svojim poslušalcem, da Amerika ne more rešiti Velike Britanije pred porazom. Dejal je, da je pošiljanje orožja in bojnega materiala Angliji napaka, ker Amerika s tem zanemarja svojo lastno obrambo, zaeno pa povečava prelivanje krvi v evropskih državah, ne da bi izpremenila smernic vojne.

"Osebno sem prepričan, da bo tragedija za ves svet, celo za Nemčijo, če se bo angleški imperij zrušil," je rekel Lindbergh. "Moje odkritosrčno mnenje je, da sta Velika Britanija in Francija izgubili vojno, preden je bila napovedana. Amerika ne more izvojevati vojne za Veliko Britanijo, čeprav vrže vsa svoja sredstva v konflikt."

Na tem shodu je bil Lindbergh sprejet kot član odbora America First. V svojem govoru je ponovil trditev, da so na delu mogočne sile, ki potiskajo to deželo v vojno proti volji ameriškega ljudstva.

Italija ima velik deficit

Rim, 19. apr. — Finančni minister Paulo Thaon Revel je na seji proračunskega odseka državne zbornice izjavil, da bo znašal deficit v tem letu 65,000,000,000 lir (okrog $3,200,000,000) in vlada bo morala iskati vire novih dohodkov za financiranje vojnih operacij. Revel je priznal, da je finančna situacija kritična.

Willkie okrcal katoliškega škofa

Zahteva opravičbo za napad

Seattle, Wash., 19. apr. — Tukajšnji list Post-Intelligencer je paejel telegram od Wendella L. Willkieja, predsedniškega kandidata republikanske stranke pri novembrskih volitvah, v katerem je rečeno, da je on zahteval od katoliškega škofa Geralda Shaughnessyja opravičbo za napad nanj na velikonočno nedeljo. Shaughnessy je škof katoliške škofije v Seattlu. Njegov govor je vseboval sledečo izjavo:

"Nedavno smo opazovali razburljivo volilno kampanjo, v kateri je katoliški gentleman dajal izrazite izjave in slovesne obljube naši deželi na svojo čast. Nedavno je ta gentleman, čigar poznejše aktivnosti so ga razkrile kot lažnjivca, zatajil svoje besede in obljube ter jih potisnil na stran z izjavo, da je bilo vse to kampanjsko besedičenje. Tako je bila laž postavljena na prestol pred nami kot sredstvo, katerega se naši voditelji in oni, ki hočejo biti voditelji, nesramno poslužujejo."

Willkie je v telegramu omenjenemu listu izjavil, da je telegrafiral škofu: "Informiran sem bil, da ste me neposredno osebno napadli v svoji pridigi na velikonočno nedeljo. Prosim vas torej, da pojasnite, kje sem govoril o obljubah kot o kampanjskem besedičenju? Ako tega ne ugotovite in dokažete, vas prosim, da javno opravičite napad na mojo osebo."

Škof Saughnessy je priznal, da je prejel telegram z Willkiejevim podpisom, nakar je izjavil: "Ako bom ugotovil, da je podpis avtentičen, bom odgovoril Willkieju. Kar bom rekel, bo direkten odgovor, ker to zahteva uljudnost. Ako bo potem Willkie hotel objaviti vso korespondenco, ne bom ugovarjal."

Dva organizatorja rudarske unije aretirana

Middlesboro, Ky., 19. apr. — Dva organizatorja rudarske unije UMWA sta bila aretirana na obtožbo umora v zvezi z bitko, ki se je vršila pred premogovnikom v bližini te naselbine in v kateri so bile štiri osebe ubite. To sta A. T. Pace, ki je bil župan v Herrinu, Ill., l. 1922, ko je bilo 21 stavkokazov ubitih v bitki s stavkujočimi rudarji in James Ridings, bivši šerif okraja Bell, Ky. Oba živita že več let v Middlesboru.

Razumljivo

"Petrček, zakaj pa tako rad piješ ribje olje, če ti ga daje dedek?"

"Veš, njemu se roka bolj trese kakor mamici, zato ga več polije."

Očetov odgovor

Peter vpraša očeta: "Očka, kakšna glasba je klasična?"

Oče: "To je glasba, ki ti mora biti všeč, ne glede na to, ali ti je res všeč ali ne."

POLOM

ROMAN IZ VOJNE L. 1870-71

ÉMILE ZOLA

Preložil VLADIMIR LEVSTIK

(Se nadaljuje.)

Bastian je padel zopet nazaj. Skušal je ujeti zlato, ki mu je uhajalo, in je dolgo tipal z odrevenelimi prsti. In je umrl.

"Lahko noč, gospod je upihnil svojo svečo!" je dejal njegov sosed, majhen črn zuav. "To je nerodno, če ima človek denar, da bi si mogel kupiti požirek tolažbe!"

Njegova leva noga je bila povezana s šinami. Vzlic temu se mu je posrečilo vstati ter zlezti po tleh do mrtveca; in ko je dospel k njemu, je pobral vse in preiskal še njegove roke in gube njegovega plašča. Vrnivši se na svoj prostor in videč, da ga opazujejo, je dejal samo:

"Ni treba, da bi se izgubilo, kaj ne?"

Maurice, ki ga je dušilo v tem zraku, polnem človeškega gorja, je hitro potegnil Jeana s seboj na prosto. Ko sta korakala skozi operacijsko uto, sta videla Bouroche-a; ves razburjen, ker ni mogel dobiti kloroforma, se je bil vendarle odločil odrezati nogo ubogemu dvajsetletnemu fantu. In zbežala sta, da ne bi morala poslušati.

Tisto minuto se je Delaherche vrnil z ulice. Pomignil jima je ter zaklical:

"Brž pojdita gor! Zajutrekovali bomo, kuharici se je posrečilo dobiti mleka. Res, to nam ne bo škodilo, prav potrebni smo že česa gorkega!"

Vzlic vsemu naporu ni mogel zatajiti veselja, ki ga je navdajalo. S tišjim glasom je dodal žarečih lic:

"Zdaj je stvar v redu! General de Wimpfen je zopet odjezdil, da podpiše kapitulacijo."

Ah, kako silno mu je odleglo! Njegova tovarna rešena, strašna mora razpršena; življenje, ki se je imelo spet začeti, bridko življenje, a vendarle življenje! Ura je bila udarila devet, in mala Roza, ki je po nekoliko izpraznjenih ulicah tekla v ta oddelek mesta k svoji teti, pekovi ženi, po kruh, mu je bila pravkar povedala, kaj se je zjutraj zgodilo na podprefekturi. Ob osmih je sklical general de Wimpffen nov vojni svet, nad trideset generalov, ter jim razložil uspehe svojega koraka, svoj brezplodni trud in krute zahteve zmagovitega sovražnika. Roke so mu drhtele, silno razburjenje mu je polnilo oči s solzami. In dočim je še govoril, se je predstavil neki polkovnik pruskega generalnega štaba kot parlamentar v imenu generala von Moltke, da jih opomni: če do desetih ne ukrenejo ničesar, se zopet prične streljanje na mesto Sedan. Nato, spričo strašne neizogibnosti, je mogel vojni svet le pooblastiti generala, da se vnovič poda v grad Bellevue in sprejme vse pogoje. Že je moral biti general tam; vsa francoska armada z orožjem in vojnimi potrebščinami vred je bila jetnica.

Nato se je Roza podrobno razgovorila o nenavadni razburjenosti, ki jo je ta novica povzročila po ulicah. Na podprefekturi je videla častnike, ki so si trgali naramnice z ram in jokali kakor otroci. Na mostu so obklopniki metali svoje sablje v Mauso; cel polk je šel mimo, in vsak mož je vrgel svojo sabljo vanjo ter gledal, kako je voda vzbrizgnila in se spet zaprla. Na ulicah so prijemali vojaki svoje puške za cevi in razbijali kopita ob stenah, dočim so topničarji snemali zaklopnice kroglometov in jih pogrezali v kloake. Drugi so zakopavali ali sežigali zastave. Na Tyrenneovem trgu je star seržant stopil na vogelni kamen ter pričel zmerjati poveljnike, kakor da ga je mahoma zagrabila blaznost, in jih psovati s strahopetci. Drugi so gledali topo, z debelimi, tihimi solzami v očeh. In — to je bilo treba priznati — še drugi, večina vseh, so imeli oči, ki so se smejale od zadovoljstva in vsa njih prikazen je sijala od blaženosti. To je bil vendar že enkrat konec njihove bede, bili so jetniki, nič več se jim ni bilo treba biti! Toliko dni so že okušali muko prenapornih marševob praznem želodcu. In sploh — čemu bi se še bili, ko niso močnejši? Tem bolje, če so jih generali prodali, da je stvar vsaj takoj končana. Tako sladko si je bilo reči, da bodo zopet imeli belega kruha in spali v posteljah!

Zgoraj, ko je stopil Delaherche z Mauricem in Jeanom v obednico, ga je mati poklicala:

"Daj, stopi semkaj, polkovnik mi dela skrbi."

Gospoda de Vineuila, ki je ležal z odprtimi očmi, so bile spet pograbile njegove zasople vročične sanje.

"Vseeno! Tudi če nas Prusi odrežejo od Mezieres-a . . . Glejte, nekaj jih gre nazadnje okrog Falizettskega gozda, dočim se ostali pomikajo kvišku po Givonnski dolini . . . Meja je za nami, prekoračimo jo z enim skokom, kadar jih pobijemo, kolikor se jih bo največ dalo . . . To je bilo tisto . . . kar sem hotel včeraj . . ."

Toda njegovi žareči pogledi so našli Delaherche-a. Spoznal ga je, zazdelo se je, kakor da se iztreznjen dviga iz svojih dremotnih halucinacij; in vrnivši se v strašno resničnost, je vprašal tretjikrat:

"Kaj ne, končano je?"

Suknjarnar ni mogel mahoma zatajiti izbruha svoje zadovoljnosti.

"Ah da, hvala Bogu! Končano je, vse je končeno. To uro mora biti predaja že podpisana!"

Polkovnik se je vzlic svoji povezani nogi silovito vrgel kvišku; prijel je za svoj meč, ki je bil ostal na stolu, hoteč ga streti z enim samim prijemom. Toda preveč so se mu tresle roke, jeklo je zdrknilo iz njih.

"Pazite! Urezal se bo!" je vzkliknil Delaherche. "To je nevarno, vzemi mu vendar tisto reč iz rok!"

In gospa Delaherche se je polastila meča. Spričo obupa gospoda de Vineuila — namesto da bi ga skrila, kakor ji je velel sin — ga je s kratkim pritiskom prelomila čez koleno, z nenavadno močjo, kakršne se sama nikoli ne bi bila nadejala od svojih ubogih rok. Polkovnik je bil zopet legel in je gledal svojo staro prijateljico, plakaje, z obrazom polnim neskončne nežnosti.

Medtem je kuharica v obednici nalila vsem kave z mlekom. Henrijeta in Gilberta sta se bili zbudili; Gilberta, izpočita vsled dobrega spanja, vedrega lica in veselih oči, je nežno objela prijateljico, ki jo je pomilovala iz dna globine svoje duše, kakor je dejala. Maurice je sedel k svoji sestri, dočim je Jean, ki je moral — dasi nekam neokretno — istotako sprejeti vabilo, sedel Delaherche-u nasproti. Gospa Delaherche se nikakor ni dala preprositi, da bi prišla k mizi; zadovoljila se je s tem, da je izpila skodelico kave, ki so ji jo prinesli. V sosednji sobi pa, pri zajutreku ostale petorice, ki se je vršil od kraja molče, je kmalu zavladala živahnost. Bili so čisto oslabeli in želo lačni; zakaj se ne bi veselili, da se snidejo nepoškodovani in zdravi, dočim na tisoče ubogih zlodejev še pokriva poljane naokoli? V veliki, hladni obednici je bil snežnobeli namizni prt pravcata paša očem, in vroča kava se je zdela izvrstna.

(Dalje prihodnjič)

Avtni "trailerji", v katerih prebivajo družine delavcev, uposlenih v tovarnah za bojno opremo, pri Washingtonu, D. C.

Grafolog

V beznici pri "morski ribi" šumi kakor v osjem gnezdu. Izgubljenci, zgarani delavci, sluge in mali uradniki, vmes pa ljudje raznih odtenkov, ki jim na oko ni mogoče prepoznati poklica. Tu v zakajenem kletnem prostoru so prav za prav vsi enaki, demokracija, ki ji dajeta soparica in tobakov dim čisto svojski nadih. Vedno utrujena in zlovoljna natakarica se preriva med mizami, za njo pa kakor senca lazi skoraj pritlikav človek z majhnim blokom in svinčnikom v roki ter pazljivo posluša, kaj naročajo gostje pri tej ali oni mizi. Nekoliko plešast je, malce zabuhel v obraz, oči so skrite za velikimi naočniki, obleka pa zgovorno priča, da možak prenočuje po šupah in hlevih, v bolj milih letnih časih pa kje v praproti ali pa kar v "božjem naročju" sredi zelene trate.

"Daj no ljudem mir, mora nadležna," ga tu in tam nahruli natakarica, "saj vidiš, da se nihče ne zmeni za tvojo modrost!"

"Kdo pa je ta človek?" vpraša ljubko dekle, ki sedi z malce starejšo tovarišico za malo mizico v skrajnem levem kotu mračnega prostora. Že po vedenju se obema pozna, da nista iz kroga stalnih obiskovalcev "morske ribe". Natakarica se samo brezizrazno nasmehne, podjetni možak pa ujame vprašanje in hiti s pojasnilom:

"Če dovolite, lepa gospodična, trenutek pomenka, vam ne bo nikoli žal. Sem namreč grafolog. Živel sem dolgo v Pragi, Parizu, v Londonu in tudi v Afriki. Po Indiji sem potoval in poznam več ko pol sveta."

Dekle od začudenja ne more zapreti ust, grafolog pa hiti dalje:

"Samo nekaj vrstic vaše pisave na ta listek, pa vam takoj povem preteklost, sedanjost in bodočnost. To ni cigansko prerokovanje, gospodična, temveč znanstveno delo."

Preden se dekle prav zave, ji že sedi grafolog nasproti in položi prednjo svinčnik in blok.

"Je čisto vseeno, kaj napišete. Saj lahko napravimo najprej poskušnjo, da se prepričate. Na podlagi pisave vam bom povedal, kakšnega stanu ste, kaj je vaš poklic in če ste iz mesta ali z dežele."

Ob tem zatrdilu se zgane tudi dekletova starejša spremljevalka.

"Ali naj poskusim?" vpraša končno mlajša, ko grafolog le govori, starejša pa:

"Kakor veš, Minka."

Naglas je tak, da zveni kakor: "Seveda. Kaj sploh še čakaš!"

"Si boš dala potlej tudi ti povedati, Marijana," se še malo obotavlja Minka, nakar vzame blok in svinčnik, češ:

"Kaj pa naj napišem?"

"Kar želite, gospodična," se uslužno nasmehne grafolog. "Za mojo znanost je vsebina čisto brez pomena."

Minka malo pomisli in nato začne: — Draga Ema! Prosim, pošlji mi nekaj metrov delena, če ga dobiš kaj prida vredno tam doli —

"Je že dovolj," jo prekine grafolog, ki je z očmi vestno spremljal njeno pišočo roko. Previdno odtrga listek iz bloka in ga nekaj časa molče ogleduje. Nato polagoma začne:

"Gospodična, vi ste doma z dežele. Pisava pravi, da ste z Gorenjskega —"

"Ali vidiš, Marijana, da je res zadel?" prekriža Minka roke v naročju in takoj nato obvisi s pogledom na grafologu kakor na čudodelniku. Tudi starejša je presunjena, grafolog pa kakor slep in gluh za vse okrog sebe:

"Po poklicu ste obrtnica, vendar še ne izvršujete samostojno svojega obrta, razen za dom in kako prijateljico. Izvežbali pa ste se v poklicu v mestu, v Kranju ali pa v Ljubljani."

Minka si niti dihati ne upa, grafolog pa ji samo pogleda v strmeče oči in sklepa dalje:

"V Ljubljani, gospodična pri nekih sorodnikih. Vidite, tale poteza tukaj pa pove, da ste živilja. Pa recite, da ni res!" zmagovito dvigne grafolog glavo in prodorno motri strmeče dekle:

"Kako naj, ko ste pa vse tako natanko zadeli. Pri očetovi sestri sem se učila šivanja, pa pravi ata, da naj bom rajši kar doma. Kolikor je treba za dom, pravi, da že znam."

Grafolog sedi kakor imperator po dobljeni bitki, medtem ko Minka skoraj plaho vpraša, koliko je sedaj dolžna.

"Malenkost, gospodična. Recimo deset dinarjev, če vam ni preveč. Saj je bil samo poskus," se smehlja grafolog, medtem ko položi Minka denar predenj. Soba je polna tistega nerazločnega šuma, ki ga povzroča istočasno govorjenje večjega števila ljudi v zaprtem prostoru. Grafolog si hitro naroči pijače in bujno govori o svojem življenju. Beseda mu teče kakor na olju, nakar se tudi ženskama razvozlja jezik. Mimogrede mu povesta, da sta sestrični. Marijana dela v tovarni, Minka pa je doma pri starših. Oče je železničar na Gorenjskem, mati je pa že dolgo bolehna. Zato mora Minka voditi gospodinjstvo. Seveda bi rajši živela v Ljubljani, toda za zdaj si ne more pomagati. Morda se materi izboljša zdravje, potem bo že drugače.

"Seveda bo še drugače," potrjuje grafolog in odgrinja sedaj Minkino bodočnost. Sreče nič koliko! Komaj tu in tam ji grozi na življenjski poti kaka neznatna senca, sicer pa bo vse samo sonce, kakor ga taka brhka dekle tudi zasluži. Dekleti poslušata, okrog mize pa se kmalu nabere tudi dosti radovednežev, ki z mežikanjem in nasmihanjem spremljajo grafologove napovedi.

"Vsemu svetu prerokuješ srečo, sam sebi je pa le ne znaš," zavistno pripomni dolgin, ki spominja na strašilo v koruzi.

"O meni je vse zadel!" vneto brani Minka, dolgin pa porogljivo:

"No, tebe je pa res škoda, dekle, ko bi te moral tale zadeti!"

"Opozarjam vas, gospod, da se odstranite iz naše družbe!" se razburi grafolog, dolgin pa se na vsa usta zakrohoče, češ:

"Kaj si že toliko zaslužil pri dekletih, da smo ti tovariši odveč!"

Minki in Marijani je mučno, grafolog pa se uslužno nakloni, češ:

"Mislim, gospodični, da je najbolj pametno, ako se odstranimo iz tega brloga."

Dekleti sta istih misli. Z ljubeznivostjo popolnega kavalirja jima grafolog pomaga obleči plašč, zunaj pa:

"Morda sedemo v kak boljši lokal, da še gospodični Marijani povem do kraja njeno usodo —"

Slednja nekoliko zardi, vendar ne ugovarja. Mraz pritiska, ulice so že polne večerne megle, ki je niti žarnice niti oblačnice ne morejo razredčiti. Trojica zavije v nočno kavarno, kjer pa še ni pravega življenja. Grafolog govori vedno bolj skrivnostno in zaupno. Marijani zlasti svetuje, naj bo previdna v ljubezni, da ne doživi nepopravljivega razočaranja. Pri tem jo po bliskovito premeri z očmi po životu, kjer so dekliške linije znatno zabrisane.

"Torej tudi to vidite iz pisave?" prebledi tovarniška delavka.

"Znanosti ni skrita nobena tajnost," s poudarkom pove grafolog in začne svariti, češ, kakšen je danes moški svet. Marijani silijo solze v oči. Kakor otrok pove, kako ima rada orožnika Luja, ki pa je bil te dni prestavljen nekam na Hrvaško. Ako se ji izneveri, ni več življenja zanjo. In v pričakovanju, da bo to vsaj malo izboljšalo njeno usodo, stisne skrivaj grafologu stotak. Nato spet piše na ponujeni blok. Grafolog gleda in gleda ter končno zamolklo pove, da je usoda že odločena. Lujo ima drugo in ga ne bo nikoli več nazaj.

Marijana se strese kakor v krču. Minka jo sočutno pogleduje, grafolog pa počasi in zadovoljno sreblje žganje, mežika in si venomer briše naočnike.

"Oprostite, ko vam nisem mogel povedati nič boljšega," se suho oprosti, ko povesta dekleti, da morata na vlak. Po njunem odhodu se vrne k "morski ribi", kjer ga izgubljenci in razcapanci sprejmejo z burnim pozdravljanjem v svojo sredo.

"Ti dve si pa pošteno omolzel!" sede kraj njega sloki dolgin.

"Žeti je treba, dokler je čas," se zareži grafolog in naroči vina: "Da fantje ne bodo trpeli žeje!"

"Grafolog, ti si baraba!" sikne natakarica, ko postavi poln štefan na mizo. "Kar hitro plačaj, da še mene ne ogoljufaš!"

"Kaj bo baraba," brani dolgin, ko vidi, da grafolog plačuje, "saj je bil hotelski portir!"

Nato pijejo, dokler grafologu spet ne zleze kača v čep.

"Preteklo življenje," momlja, ko motovili s težko glavo v predmestje, kjer že nekaj noči dobiva zavetišče v toplem konjskem hlevu. Ko potlej zjutraj ves zmečkan in krmežljav prikašlja k "morski ribi", pogleda iz navade časnike. Nenadoma izbulji oči in ponovno prečita:

SAMOMOR BODOČE MATERE. Pod večerni gorenjski vlak se je vrgla ženska, stara kakih 25 let. Na krik nekega mladega dekleta, ki je hotelo obupno dejanje preprečiti, so vlak ustavili, vendar je bilo že prepozno. Nesrečna ženska je bila strahovito razmesarjena in seveda že mrtva. V žrtvi obupa so spoznali 22 letno tovarniško delavko Marijano N. Kakor je povedala njena sestrična, 18 letna Minka P., sta se dekleti pripeljali v Ljubljano, da bi nakupili nekaj zimskega blaga. V neki gostilni sta naleteli na nekega človeka, ki se jima je izdajal za grafologa. Njegove napovedi, češ da se ji je izneveril izvoljenec, s katerim je pričakovala otroka, so na Marijano P. tako porazno vplivale, da se je odločila za obupni korak. Policija sedaj z vso vnemo išče zagonetnega grafologa, ki ima dejansko na vesti to žrtev.

"Je kaj posebnega?" stopi tedaj k njemu sloki dolgin, a grafolog mu pomoli časnik pod nos.

"Se moramo preseliti v kak drug brlog," pravi dolgin, hitro naroči dve čašici žganja in potreplje tovariša po ramenu: "Še dobro, da sem ti sinoči sunil dva kovača! Kaj bi danes počela v suši, pa s tako novico!"

Oba se zarežita, izpijeta in naglo odideta. Odslej pri "morski ribi" nihče nič ne ve o grafologu. Celo zlovoljna natakarica pravi detektivu, ko se oglasi, da v tem lokalu še ni nikoli nič slišala o nobenem takem človeku.

Adijo Prekmurje

F. Šebjanič

Branko Kosmulj ali po domače, kratko Brk — se je s težko glavo in lepim spominjanjem počasu skobalil s postelje. V prvem hipu se sicer ni mogel sprijazniti z mislijo, da bo moral obleči povaljano obleko, obuti stlačene čevlje — ko pa si je predočil skorajšnji odhod, so taki malenkostni predsodki kaj hitro splahneli; za nje ni bilo vredno zgubljati niti trohice časa.

Še enkrat je pregledal oba kovčega, pretaknil vse kote, da ja kje česa ne bi pozabil, potem pa je dal odnesti vse stvari na postajo. Slovo od gospodinje je bilo kratko, zato mu ni preostalo ničesar drugega, ko da se je še sam napotil za služkinjo.

Na postaji so ga že pričakovali nekateri tovariši. Bili so neprespani in malce še vedno od včeraj, kot se je izrazil eden izmed njih. Komaj je kupil vozovnico in dal dekli nekaj drobiža, že je bil v križnem ognju njihovih burkastih željenj. Glasno so mu trobili na uho in zabičali, naj ne pozabi pozdraviti svojo "bodočo", naj se poskrbi za obilen zarod in naj se kje v Ormožu pošteno nacuka . . . Tovariš s pisarne, zapit uradnik, mu je svečano izjavil, da bi bil naravnost greh, če bi se trezen pripeljal v Ljubljano; celo s te hudičeve province.

— Vsem nam in vsemu Prekmurju pa zdaj že lahko pokažeš osle.

— In svojemu bodočemu tastu, ki je tolikokrat lazil v Beograd, lahko poljubiš vsak prst posebej! — Takih in podobnih nasvetov je kar deževalo.

Branko Kosmulj jim je dobre volje pritrjeval in nestrpno pogledoval uro. Ko je končno le prišel čas odhoda, se je v naglici še enkrat poslovil od vsakega posebej in se zavihtel v vagon. V drugem razredu si je poiskal samoten kupe, v katerem se je lahko udobno zleknil.

Vlak je medtem že potegnil. Zunaj, sredi požetih poti, ki so v krogu ležala in se odmikala, si Branko Kosmulj potem ni mogel kaj, da ne bi zdaj že z rahle odmaknjenosti v duhu premerjal šest groznih mesecev, ki jih je moral prebiti stran od Ljubljane. Med enakomernim drdranjem in nabijanjem obtračnice so mu misli neprestano uhajale nazaj . . .

Ko je dobil dekret, da je nastavljen v S. (kraj je najprej poiskal na karti) se je malone sesedel. Marija in njegovi so kar obupavali. Edino Marijin oče mu je prigovarjal, naj le gre; čez nekaj mesecev da bo že celo stvar sam uredil. In res šel.

Služba sicer ni bila ma marsikdaj si je lahko prive ro oddiha — morilo ga je provincialno življenje. B ravninsko mestece . . . Po pokrajin, pravcata ogrsk sta, ki sili na eni strani v gled, na drugi pa tako ma stno vzvalovi, da si ne more voščiti kaj lepega smuike leta . . . In potem tile ljudi vri, ki diši še vsak po hle gnoju in ti bosi silijo v p Bosi, prosim, bosi! Pa to vo večno stokanje, če jim malce zaokrožen račun . Franciji in Nemčiji pa si stano nabirajo lepe denar bogatijo; saj je sam videl so nekateri založeni z vse brotami. — Ne, ob takih r rah in navadah je že res vzdržati nekaj mesecev. da je še našel sončno sobo dovoljivo hrano. Marija vsakšnem obisku sicer on da mu kuha teh ljudi — ni ravno slaba — očito n ja. V dveh mesecih je shujšal za tri kile . . . Mo so bile temu krive večerne karije, večerna razvedrila da. Samo po sebi so pa nedoločne stvari, vsakda Vrag, krokarske noči, z r mi kozarci, s cigansko mu z zapeljivimi Gizinimi oč so bile vseeno lepe, tak značilne ! Noč, ko je v p "Pri Rezi" treščil onegal tavza, ki je nekaj klob madžarščini, tisto, da bi bil mejne vasi, je kaj palač la morda najlepša. V n šem razpoloženju je z svojemu nacionalnemu č vanju.

Iz sanjarjenja ga je zbudil sprevodnik, ki je prižigat luči. Pravkar je prečkal svetli pas Mure.

Branko Mosmulj, ki se videl na asfaltu ljublj cest, je vzradoščeno p skozi okno, na druga stran re. V prsih se mu je nekaj stilo, posmehljivo in kom šno je vzkliknil:

— Adijo, Prekmurje!

Branko Kosmulj je imel vrstno pravico, da je tako kril. Šest mesecev se je v tej prokleti slovenski S ji. Dodobra jo je spoznal je uslužbenec na svojem In drugi, Kosmuljeve bač dje, ki bodo enako razpo odhajali iz Prekmurja, imeli enako pravico, kaj p

Prekmurje pa bo vseeno velo naprej. Ponižno tiho ki se bodo z otroki naprej jali po Slavoniji, Nemčiji ne bodo še naprej orale sile. In kruh bo večini prej v želji.—Kosmuljeve ljudem pa bodo še naprej li cigani; na uho in plese lji. Prekmurje namreč ne odpotovati in vzkliknili: Kosmulji!

Vzrok

"Gospod, toda tako ne več," ogorčeno zakriči čr ravnatelj, "najel sem vas z žiranje ognja, vi pa požirate če!"

"Oprostite, gospod ravn zdravnik mi je zapisal die kateri je prepovedano jes če stvari!"

Iz živalskega carstva

V gozdu se srečata dva b ča.

"Zakaj si pa tako slabe v prijatelj?" vpraša prvi.

"Imel sem hudo smolo," vori hrošč, "pol ure sem b ral s kresnico, šele potlej s pazil, da ni bila kresnica, a tleča cigareta."

Družinske zveze

Sodnik priči: "Ali niste morda v sorodstvu z obtožencem?"

Priča: "Nisem, gospod sodnik."

Obtoženec: "Ni res, gospod sodnik, že od nekdaj je mojvinski brat!"

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

★

Vse pojasnila daje vodstvo tiskarne.—Cene zmerne, unijsko delo prvo

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 S. LAWNDALE AVENUE · CHICAGO, ILL.

TEL. ROCKWELL 4904